

Van den Heuvel, over aannemers, kooplieden en bestuurders

Nergens in de regio is de ruimtelijke dynamiek zo groot als in Veghel. Veghelaren zijn immers landmakers. Gedreven door een florierende economie creëerden ze het huidige landschap dat een mengelmoes is van authentiek Meierijs beekdallandschap, ruilverkaveling en verstedelijking. Waar het oude Veghel verdwenen is, zou je verwachten dat haar verhalen ook verloren raakten. Toch dragen mensen in de hele regio via hun familienaam (on)bewust die oude verhalen met zich mee. In deze serie passeren typische, in Veghel gewortelde familienamen de revue.

Door: Rolf Vonk.

Het Veghelse beekdallandschap was in de middeleeuwen vooral nat. Hoge en droge dekzandruggen vormden aantrekkelijke woonplaatsen. Ze waren geschikt voor de bouw van woonhuizen, maar ook voor de aanleg van akkers. Op een aantal plekken in Veghel was het reliëf van de dekzandrug zo opvallend aanwezig in het landschap dat ze de naam 'heuvel' kreeg. We kennen 'heuvels' in Zijtaart, Mariaheide en Veghel. Deze laatste was het meest bekend en lag oorspronkelijk ten zuiden van de oude weg Veghel-Erp. Die weg noemen we tegenwoordig Heuvel, maar het gebied behoorde tot de Nederboek. Hier lag de Heuvelakker en de hoeve Ten Heuvel die in 1431 voor het eerst genoemd wordt. Ze werd naamgever van de nakomelingen van Jan Lambert Meusen en Dirksen Jan Dirck Martens: Van den Heuvel.

Toch zijn de meeste Van den Heuvels in Veghel niet verwant aan deze familie. Zo zijn de bekende takken van aannemers en metselaars uit de Stationsstraat en Vensestraat nakomelingen van Adrianus van den Heuvel uit Escharen die in 1758 met de Veghelse Johanna van Kilsdonk huwde. En een echte Veghelse tak is later, als nakomelingen van Hendrik Jan Martens, te vinden op 't Ven en in het dorp. Zij waren enkele generaties eerder gegoed in Zijtaart en Eerde, maar het is niet duidelijk waarom zij zich Van den Heuvel noemden. Deze familie behoorde in de negentiende eeuw tot de Veghelse elite. Zo was Jan Gerard van den Heuvel burgemeester (1838-1850) en was zijn zoon Frans Pepinus jarenlang gemeenteraadslid en wethouder van Veghel. De laatste was ook lid van de Kamer van Koophandel en het Rooms-Katholieke Kerkbestuur. Hun neef Petrus van den Heuvel bracht het zelfs tot Tweede Kamerlid, maar dat werd geen daverend succes. Hij werd omschreven als pragmatisch-liberaal die eigenlijk amper een woord sprak en bij belangrijke beslissingen afwezig was. Vreemd genoeg ontbreekt een 'Burg. of Weth. van den Heuvelstraat' in het Veghelse.

We zullen het moeten doen met de oude vertrouwde Heuvel. Wie daar overigens op zoek gaat naar de hoeve Ten Heuvel zal niets meer vinden. Tijdens Operatie Market Garden in september 1944 opende de Duitse Kampfgruppe Walther vanuit Erp de aanval op de 'Engte van Veghel' met het doel om de opmars van de geallieerde troepen via de Corridor richting Nijmegen te stoppen. In de zware tankslag rond het Havelt vielen vele boerderijen ten prooi aan het oorlogsgeweld. Ook Ten Heuvel brandde af en werd niet meer herbouwd. Ter plaatse ligt nu aan de Erpseweg sinds enkele jaren een moderne 'Veghels Buiten-variant' van de oude hoeve.

Lid worden of meer weten over de geschiedenis van Veghel en haar kerkdorpen? Kijk op vehchele.nl.

Wethouder Franciscus Pepinus van den Heuvel herbouwde in 1888 zijn voorouderlijke woonhuis in de Hoofdstraat. Het werd later de woning van Architect Tooten.a